

امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد، حج و اوقاف

ریاست عمومی ارشاد و انسجام مساجد

موضوع خطابت روز جمعه و تقریر و بیان

تحریر شده که به تمام خطباء مرکز و ولایات

به هر دو زبان ملی کشور (دري و پشتو) ارسال میگردد

۳ / محرم الحرام / ۱۴۴۸ هـ، ق مطابق ۲۹ / جوزا / ۱۴۰۵ هـ، ش

اطاعت از احکام الله واحکام رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ضروری میباشد، و حجاب شرعی به عنوان یک حکم الهی باید با التزام کامل رعایت شود.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين وعلى آله وصحبه أجمعين ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين أما بعد : قال الله سبحانه وتعالى: (وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا). الاحزاب: (۳۶)

حضار محترم!

السلام عليكم ورحمت الله وبركاته!

اطاعت از الله و رسول الله ﷺ بخشی از ایمان است و سرپیچی از فرمان‌های الله و رسول او، ایمان مسلمان را در معرض خطر زوال و نابودی قرار می‌دهد.

بر هر مسلمان واجب است که به اوامر الله و رسول الله ﷺ عمل کند و از نواهی و ممنوعات الله و رسول او دوری گزیند. اطاعت از الله و رسول او یکی از اصول اساسی دین است و انسان تا زمانی که از فرمان‌های الله متعال و رسول او پیروی نکند و در برابر آن‌ها سر تسلیم فرود نیاورد، مسلمان واقعی شمرده نمی‌شود.

هر کس از الله و رسول او اطاعت کند، بی‌گمان کامیاب گردیده و از عذاب الله متعال نجات یافته است؛ و هر کس از فرمان‌های الله و رسول او روی گردان شود و نافرمانی کند، زیانکار شده و خویشتن را در معرض خشم و عذاب الله متعال قرار داده است. الله جل جلاله می‌فرماید: (وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا * ذَلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ عَلِيمًا). النساء (۶۹-۷۰)

ترجمه: و هر کس از الله و رسول اطاعت کند، پس این گروه در روز قیامت با آنانی همراه خواهند بود که الله به آنها نعمت‌ها بخشیده است؛ مانند پیامبران، راستگویان، شهیدان و صالحان، و چه نیکو رفیقانی هستند آنان. این مقام و مرتبه از نزد الله است، و الله از نگاه دانائی به احوال بندگان خود کافی است.

در آیه مبارکه دیگری آمده است: (وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشِ اللَّهَ وَيَتَّقْهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ) النور: (۵۲)

ترجمه: و هر کس که از الله و رسول او اطاعت کند و از الله بترسد و از عذاب او خود را نگهدارد، پس ایشانند که کامیاب اند.

در آیه مبارکه دیگری می‌فرماید: (وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا). الجن (۲۳)

ترجمه: و هر کس از الله و رسول او نافرمانی کند، بی‌تردید آتش جهنم برای او خواهد بود که جاودانه در آن خواهد ماند.

مسلمان باید از احکام و فیصله‌های الله و رسول او پیروی کند؛ فرقی نمی‌کند که این احکام در زمینه عقاید باشند، یا در بخش عبادات، و یا در حوزه اخلاق و آداب. هرگاه در موضوعی حکم الله و رسول او موجود باشد، برای مسلمان جایز نیست که گفتاراً یا کرداراً با آن مخالفت ورزد و یا از آن سرپیچی کند؛ زیرا در برابر فرمان الله و رسول او، هیچ‌گونه اختیار و انتخابی برای مسلمان باقی نمی‌ماند.

الله جل جلاله می‌فرماید: (وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا). الاحزاب (۳۶)

ترجمه: و هیچ مرد و زن مؤمنه در کاری که الله و پیامبرش در آن فیصله کرده باشد اختیاری از خود ندارند و کسیکه از الله و پیامبرش نافرمانی کند، در حقیقت به گمراهی آشکار گرفتار شده است.

اطاعت از فرمان‌های الله متعال بر هر فرد مکلف فرض است؛ زیرا الله متعال همان ذاتی است که انسان را از نیستی به هستی آورده است. از همین رو، یکی از حقوق واجب الله بر بندگان این است که از او اطاعت کنند، در برابر فرمان‌هایش تسلیم شوند و آن‌ها را در زندگی خویش عملی سازند. الله تعالی می‌فرماید: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبَدِّلُوا أَعْمَالَكُمْ). محمد: (۳۳)

ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! از الله و پیامبر اطاعت کنید و اعمال خود را با مخالفت الله و رسولش باطل و ضایع نسازید.

بنیاد و اساس عقیده اسلامی بر اطاعت از الله و رسول او استوار است؛ همان‌گونه که سرپیچی از فرمان‌های الله و رسول او، معصیت و نافرمانی به شمار می‌آید. نافرمانی از الله و رسول او گمراهی است و عملی است که موجب عذاب الله متعال می‌شود.

الله جل جلاله می‌فرماید: (وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ). النساء (۱۲)

ترجمه: و هر کس از الله و رسول او اطاعت کند، الله او را وارد باغ‌هایی خواهد ساخت که از زیر آن‌ها نهرها جاری است؛ در حالی که جاودانه در آن خواهند ماند، و این همان کامیابی بزرگ است. و هر کس از الله و رسول او نافرمانی کند و از حدود و احکام او تجاوز نماید، الله او را در آتشی داخل خواهد کرد که جاودانه در آن خواهد ماند، و برای او عذابی خوارکننده خواهد بود.

اطاعت از الله متعال هیچ حد و مرزی ندارد؛ بلکه بر هر مسلمان واجب است که اطاعت کامل و بی‌قید و شرط الله را به‌جا آورد و در برابر هر فرمانی که الله صادر کرده است، یا از هر چیزی که از آن نهی فرموده است، سر تسلیم فرود آورد. چنان‌که الله تعالی می‌فرماید: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ). النساء: (۵۹)

ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! از الله اطاعت کنید و از رسول او نیز اطاعت نمایید.

صحابه کرام رضی الله عنهم نیز با رسول الله صلی الله علیه وسلم بر اطاعت و فرمان‌برداری بیعت کرده بودند. در حدیث شریف آمده است: عَنْ عَبْدِ بْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عَبْدِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ [عَبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ] قَالَ: «بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِي الْعُسْرِ وَالْيُسْرِ وَالْمَنْشَطِ وَالْمَكْرَهِ». صحیح مسلم (۱۶/۶)

ترجمه: از حضرت عباد بن صامت رضی الله عنه روایت است که فرمود: ما با رسول الله صلی الله علیه وسلم بر شنیدن و اطاعت کردن بیعت نمودیم؛ چه در حالت دشواری و چه در حالت آسایش، چه در زمان نشاط و خوشی و چه در هنگام ناخوشی و سختی.

کسانی که با فرمان‌های الله تعالی مخالفت می‌کنند، باید از عذاب دنیوی و اخروی الله متعال بیم داشته باشند. الله تعالی می‌فرماید: (فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ). النور: (۶۳)

ترجمه: پس آنان که با فرمان او مخالفت می‌کنند، باید از این بترسند که مصیبتی به آنها برسد یا اینکه به عذاب دردناک گرفتار شوند.

وجه استدلال: امام قرطبی رحمه الله در تفسیر این آیت نوشته است که فقهای کرام از این آیه بر وجوب امر استدلال کرده‌اند؛ زیرا الله تعالی در برابر مخالفت با فرمان خویش وعید و تهدید ذکر نموده است: (أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ)، و این دلالت می‌کند که مخالفت با فرمان الله تعالی حرام است. حضرت عبدالله بن عباس رضی الله عنهما فرموده است که مراد از (الْفِتْنَةُ) در این آیه، کشته شدن است؛ و امام عطاء رحمه الله گفته است که مراد از آن، زلزله‌ها و مصیبت‌ها می‌باشد. همچنین در عبارت (عَنْ أَمْرِهِ) ضمیر به لفظ جلاله (الله) برمی‌گردد و برخی از مفسران گفته‌اند که این ضمیر به «الرسول» راجع است. تفسیر القرطبي (۳۲۲/۱۲)

علامه ابوحفص عمر بن عادل در تفسیر این آیه می‌نویسد: (وهذه الآيات تدلُّ على أنَّ من ردَّ شيئاً من أوامرِ الله والرَّسول فهو خارجٌ عن الإسلام، سواءً ردَّه من جهة الشُّركِ أو من جهة التَّمردِ). الباب في علوم الكتاب (۴۵۶/۶)

ترجمه: این آیات دلالت دارند بر این که هر کس چیزی از اوامر الله تعالی و رسول او را رد کند، از دایره اسلام خارج می‌شود؛ خواه آن را از روی شرک رد نماید و خواه از روی سرکشی، تمرد و نافرمانی.

هرگاه ایمان آوردن به رسول الله صلی الله علیه وسلم فرض و واجب باشد، تصدیق سخنان آن حضرت نیز واجب است و اطاعت از فرمان‌های او نیز واجب می‌باشد.

الله جل جلاله می‌فرماید: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنَّهُ وَاتَّبَعْتُمْ تَسْمَعُونَ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ). الانفال: (۲۰-۲۱)

ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! الله و رسول او را اطاعت کنید و از اطاعت رسول اعراض نکنید در حالی که امر الله را در باره اطاعت رسول می‌شنوید، و مانند آنانی مشوید که گفتند: «شنیدیم» سخن رسول را، ولی در حقیقت آنها نمی‌شنیدند.

در آیه مبارکه دیگری آمده است: (وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ) الحشر: (۷)

ترجمه: آنچه را رسول به شما عطا کند و فرمان دهد، آن را بگیرید و بپذیرید، و از هر چیزی که شما را از آن باز دارد، دست بکشید و خودداری نمایید؛ و از الله پروا کنید، زیرا الله سخت کیفر است.

اطاعت از فرمان‌های رسول الله صلی الله علیه وسلم در حقیقت اطاعت از فرمان‌های الله تعالی است، و نافرمانی از رسول الله صلی الله علیه وسلم در حقیقت نافرمانی از الله متعال به شمار می‌آید.

الله تعالی می‌فرماید: (مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا). النساء: (۸۰)

ترجمه: هر کس از رسول اطاعت کند، بی‌گمان از الله اطاعت کرده است؛ و هر کس روی گردان شود، ما تو را نگهبان و مراقب آنان نفرستاده‌ایم. در حدیث شریف آمده است: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- قَالَ « مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ يَعَصِنِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ ». صحیح مسلم (۱۳/۶)

ترجمه: از حضرت ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «هر کس از من اطاعت کند، در حقیقت از الله اطاعت کرده است؛ و هر کس از من نافرمانی نماید، در حقیقت از الله نافرمانی کرده است.»

اطاعت از رسول الله صلی الله علیه وسلم، اطاعت از الله جل جلاله شمرده می‌شود؛ زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم رساننده، ابلاغ‌کننده و مبلغ احکام و اوامر الهی است و آنچه را بیان می‌کند، از جانب پروردگار متعال است.

الله تعالی می‌فرماید: (وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ * إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ) النجم: (۴)

ترجمه: و او از روی خواهش نفس سخن نمی‌گوید؛ آنچه بیان می‌کند چیزی جز وحی نیست که به او وحی می‌شود.

حجاب شرعی هم یک فرمان الهی است که باید با دقت و التزام کامل رعایت شود:

هر کس از الله تعالی و رسول او اطاعت می‌کند، بر او لازم است که حجاب شرعی را به‌طور کامل رعایت نماید؛ زیرا حجاب شرعی نیز یک حکم الهی است. کسی که حجاب شرعی را رعایت نمی‌کند، در حقیقت از فرمان الله تعالی و رسول او پیروی کامل نمی‌کند و نسبت به اوامر الهی و نبوی راه سرپیچی و نافرمانی را در پیش می‌گیرد. از این‌رو، کسانی که در برابر فرمان‌های الله و رسول او تمرد و سرکشی می‌کنند، باید نسبت به سلامت و بقای ایمان خویش بیمناک باشند.

اطاعت از الله و رسول الله صلی الله علیه وسلم تنها به ادای نماز محدود نمی‌شود، بلکه در تمام عرصه‌های زندگی، پیروی از احکام الله و رسول او بر مردان و زنان مسلمان فرض و لازم است و حجاب شرعی نیز یکی از همین احکام می‌باشد.

تمام علمای امت، فقها و مجتهدان، از نخستین نسل‌های مسلمانان تا علمای متأخر، بر این امر اتفاق نظر دارند که حجاب شرعی بر هر زنی که به سن بلوغ رسیده باشد فرض است. هرگاه زن مسلمان به بلوغ برسد، بر او واجب است که بدن خود را مطابق احکام شرعی بپوشاند.

هنگامی که زن مسلمان برای انجام نیازهای خود به بازار یا اجتماع بیرون می‌رود، بر او لازم است که پوششی بر تن داشته باشد که بدن و لباس‌های زینتی او را بپوشاند؛ مانند چادر، برقع یا سایر پوشش‌های مشروعی که مقصود حجاب را تحقق می‌بخشد.

الله تعالی و رسول او بر فرضیت حجاب شرعی تأکید فرموده‌اند و از زمان رسول الله صلی الله علیه وسلم تاکنون، صحابه کرام، تابعین، تبع تابعین و علمای هر عصر و زمان، بر فرضیت آن اتفاق نظر داشته‌اند.

حجاب از مسائل شناخته‌شده و آشکار دین به شمار می‌آید. از دیدگاه بسیاری از علما، کسی که یکی از احکام قطعی و معلوم دین را انکار کند، مرتکب انکار بزرگ شده است؛ و کسی که در انجام آن کوتاهی کند، مرتکب گناه می‌شود و باید به درگاه الله تعالی توبه نماید.

الله جل جلاله ایمان کسانی را نفی کرده است که از فرمان او و رسولش روی گردان می‌شوند و هنگام دعوت به حکم الله و رسول از پذیرش آن سر باز می‌زنند، الله تعالی می‌فرماید: (وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مِّن بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ * وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرِضُونَ). النور: (۴۷-۴۸)

ترجمه: و منافقان می‌گویند: «به الله و رسول ایمان آوردیم و اطاعت کردیم»، سپس گروهی از ایشان بعد از این اعتراف روی میگردانند و ایشان مؤمنان واقعی نیستند. و هنگامی که به سوی الله و رسول او فراخوانده می‌شوند تا میان آنان داوری کند، ناگاه گروهی از آنان روی برمی‌تابند.

بنابراین، کسی که حجاب شرعی را که یک فرمان الهی است عمداً و از روی بی‌اعتنایی رعایت نمی‌کند، در حقیقت یکی از احکام الله تعالی روی گردان شده است.

حجاب شرعی یک فرمان الهی است و باید به صورت جدی و کامل رعایت گردد. الله جل جلاله می‌فرماید: (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا). الأحزاب (۵۹)

ترجمه: ای پیامبر! به همسران و دختران و زنان مؤمنان بگو که چادرهای خود را بر خویش فرو افکنند؛ این انداختن چادر نزدیک تر است به آنکه به پاک دامنی شناخته شوند و آزار نینند و الله آمرزنده و مهربان است.

تشریح و توضیح: پیش از نزول این آیه مبارکه، برخی از زنان، موهای سر، گردن و بخشی از سینه خود را به طور کامل نمی‌پوشاندند. پس الله جل جلاله آنان را از این شیوه منع کرد و فرمان داد که پوشش‌های خود را بر این قسمت‌ها فرو اندازند تا هرگاه افراد فاسق و کسانی که در دل‌هایشان بیماری و فساد وجود دارد، عفت، وقار و حجاب آنان را مشاهده کنند، از آزار رساندن به آنان مأیوس شوند و با احترام با آنان برخورد نمایند.

سپس الله جل جلاله این حکم را گسترده‌تر بیان فرمود و تأکید کرد که این دستور تنها مخصوص زنان خاندان رسول الله صلی الله علیه وسلم نیست، بلکه شامل همه زنان مؤمن نیز می‌شود؛ چنان که در آیه فرمود: (وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ)، تا کسی گمان نکند که این فرمان تنها به همسران و خانواده پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم اختصاص دارد.

امام مقاتل رحمه الله در تفسیر عبارت (أَذْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤَدَّبْنَ) می‌فرماید: یعنی این کار به این نزدیک‌تر است که زنان به سبب حجاب خویش شناخته شوند که از زنان پاکدامن و عقیف هستند، نه از زنان بدکردار؛ در نتیجه افراد فاسق و هوسران به آنان تمایل پیدا نخواهند کرد. تفسیر مقاتل بن سلیمان (۵۰۸/۳)

از معنای ظاهری این آیه چنین فهمیده می‌شود که زنان باید بدن و چهره خود را با چادر و پوشش بیوشانند و سپس برای برآورده ساختن نیازهای ضروری از خانه بیرون شوند. همچنین از روایات صحیحی که در تفسیر این آیه وارد شده است، چنین برمی‌آید که این آیه درباره پوشاندن چهره نازل گردیده است. در زمان رسول الله صلی الله علیه وسلم، زنان نخست چهره‌های خود را با چادر می‌پوشاندند و سپس از خانه خارج می‌شدند و با چهره آشکار بیرون نمی‌آمدند.

عن أم سلمة رضي الله عنها زوج النبي صلى الله عليه وسلم قالت لما نزلت هذه الآية: {يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ} (خرج نساء الانصار كأن على رؤوسهن الغربان من السكينة وعليهن أكسية سود يلبسهن). تفسیر ابن کثیر / دار طيبة (۶/ ۴۸۲)

ترجمه: از حضرت ام سلمه رضی الله عنها، همسر رسول الله صلی الله علیه وسلم، روایت است که فرمود: هنگامی که این آیه مبارکه (يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ) نازل شد، زنان انصار در حالی از خانه‌های خود بیرون آمدند که چادرهای سیاه بر سر داشتند؛ چنان آرام و باوقار بودند که گویی کلاغ‌هایی بر سرهایشان نشسته است.

عن ابن عباس أمر الله نساء المؤمنین إذا خرجن من بیوتهن فی حاجة أن یغطین وجوههن من فوق رؤوسهن بالجلابیب، ویدین عیناً واحدة). تفسیر ابن کثیر. دار طيبة (۶/ ۴۸۲)

ترجمه: از حضرت عبدالله بن عباس رضی الله عنهما روایت است که فرمود: الله تعالی به زنان مؤمن دستور داده است که هرگاه برای انجام کاری از خانه بیرون می‌شوند، چهره‌های خود را از بالای سر به وسیله چادرهای بزرگ بیوشانند و تنها یک چشم را نمایان کنند.

و در روایت دیگری آمده است: عن ابن سیرین قال: سألت عبیدة عن قوله (قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ) قال: فقال بثوبه، فغطی رأسه ووجهه، وأبرز ثوبه عن إحدى عینیه. تفسیر الطبري (۲۰/ ۳۲۵)

ترجمه: امام ابن سیرین رحمه الله می‌گوید: از عبیده سلمانی رحمه الله درباره تفسیر این آیه پرسیدم: (يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ). او در پاسخ، به صورت عملی کیفیت پوشش را نشان داد؛ سر و چهره خود را پوشاند و تنها یکی از چشمانش را نمایان گذاشت.

ابوبکر جصاص رحمه الله، مفسر و مجتهد بزرگ مذهب حنفی، از همین آیه وجوب پوشش چهره را استنباط نموده و می‌گوید: (فی هذه الآية دلالة على ان المرأة الشابة مأمورة بستر وجهها عن الأجنبيین وإظهار الستر والعفاف عند الخروج لئلا يطمع أهل الريب فیهن). أحكام القرآن (۵/ ۲۴۵)

ترجمه: در این آیه دلالتی روشن وجود دارد بر این که زن جوان مأمور است چهره خود را از مردان نامحرم بپوشاند و هنگام خروج از خانه، پوشیدگی و عفت خویش را آشکار سازد تا افراد بیمار دل و بداندیش نسبت به او طمع نکنند.

از سخن امام جصاص رحمه الله چنین فهمیده می شود که زنان جوان در برابر مردان بیگانه مکلف به رعایت پوشش کامل و حفظ حجاب هستند.

ابن عابدین رحمه الله نیز نوشته است: (وفي المحيط: ودلت المسألة على أن المرأة منهية عن إظهار وجهها للأجانب بلا ضرورة) رد المحتار (۳۴۲/۸) ترجمه: و در کتاب «محیط» آمده است که این مسئله دلالت می کند بر این که زن از آشکار کردن چهره خود در برابر مردان نامحرم، بدون وجود ضرورت، منع شده است.

زنان صحابه رضی الله عنهن هرگاه فرمانی از الله تعالی و رسول او می شنیدند، بی درنگ آن را می پذیرفتند و در عمل به آن پیشگام می شدند.

در روایتی آمده است: عَنْ عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - أَنَّهَا قَالَتْ: «يَرْحَمُ اللَّهُ نِسَاءَ الْمُهَاجِرَاتِ الْأُولَى لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ (وَلْيُضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ) شَقَقْنَ أَكُفَّ - قَالَ ابْنُ صَالِحٍ أَكُفَّ - مُرُوطِهِنَّ فَأَخْتَمَرْنَ بِهَا». سنن أبي داود (۱۰۵/۴)

ترجمه: حضرت عائشه رضی الله عنها فرمود: الله تعالی بر زنان نخستین مهاجر رحمت نازل فرماید؛ هنگامی که آیه (وَلْيُضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ) نازل شد، آنان قسمت هایی از چادرهای خود را پاره کردند و با آن سرها، گردن ها و سینه های خویش را پوشاندند.

همچنین الله تعالی در آیه دیگری چنین فرمان داده است: (وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ). النور (۳۱)

ترجمه: و ای پیامبر! به زنان مؤمن بگو که چشمان خود را فرو گیرند، شرمگاه خویش را حفظ کنند و پاکدامنی ورزند، زینت های خود را آشکار نسازند مگر آنچه به طور طبیعی نمایان است، و روسری های خود را بر گریبان ها و سینه های خویش فرو افکنند، و زینت خود را جز برای شوهران، پدران، پدران شوهران، فرزندان، فرزندان شوهران، برادران، پسران برادران، پسران خواهران، زنان مسلمان، خدمتگزاران و کسانی که از مردان فاقد میل جنسی اند و نیز کودکانی که از امور زنان آگاهی ندارند آشکار نکنند. همچنین پاهای خود را به گونه ای بر زمین نکوبند که زینت پنهان آنان آشکار گردد. و همگی به سوی الله بازگردید و توبه کنید، ای مؤمنان، باشد که رستگار شوید.

در این آیه مبارکه، الله تعالی زنان را از آشکار ساختن زینت هایشان منع فرموده است و دستور داده است که پوشش های خود را بر گریبان ها و سینه های خویش فرو افکنند. «خُمُر» جمع «خِمَار» است و در زبان عربی به پوشش و چادری گفته می شود که زن آن را بر سر و بدن خود می افکند و به وسیله آن بدن و زینت های خویش را می پوشاند.

در آیه مبارکه دیگری، الله جل جلاله به زنان فرمان می‌دهد که در خانه‌های خویش با وقار و آرامش زندگی کنند و همانند دوران جاهلیت نخستین، با چهره‌های آشکار، سرهای برهنه و گریبان‌های گشوده و همراه با خودنمایی و تبرج از خانه بیرون نشوند. (وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى). (الأحزاب (۳۳))

ترجمه: و در خانه‌های خویش قرار گیرید و همانند خودنمایی دوران جاهلیت نخستین، زینت‌های خود را آشکار نسازید.

عادت و روش صحابه کرام رضی الله عنهم این بود که هرگاه فرمانی از جانب الله تعالی و رسول او صادر می‌شد، با نهایت اطاعت و فرمان‌برداری آن را می‌پذیرفتند و به آن عمل می‌کردند.

محمد بن سیرین رحمه الله روایت می‌کند: (قیل لسودة زوج النبي صلى الله عليه وسلم رضي الله عنها : مالك لا تحجين ولا تعتمرين كما يفعل أخواتك ؟ ! فقالت : قد حججت واعتمرت وأمرني الله أن أقر في بيتي فوالله لا أخرج من بيتي حتى أموت قال : فوالله ما خرجت من باب حجرتها حتى أخرجت بجنائزتها). الدر المنثور (۶/۶۰۰)

ترجمه: به حضرت سوده رضی الله عنها، همسر رسول الله صلی الله علیه وسلم، گفته شد: چرا همانند سایر همسران پیامبر صلی الله علیه وسلم برای حج و عمره نمی‌روی؟ ایشان پاسخ داد: من حج و عمره خود را انجام داده‌ام و الله تعالی به من دستور داده است که در خانه خود قرار گیرم؛ پس به الله سوگند، تا زمانی که زنده باشم از خانه‌ام بیرون نخواهم رفت.

راوی می‌گوید: به الله سوگند، حضرت سوده رضی الله عنها از در حجره خود بیرون نیامد تا آن که پس از وفاتش جنازه او از همان خانه خارج گردید.

شرایط حجاب شرعی:

شرایطی که وجود آن‌ها در حجاب شرعی ضروری دانسته شده است، عبارت‌اند از:

۱. حجاب شرعی آنرا گفته میشود که تمام بدن زن را بپوشاند.
۲. حجاب شرعی آنرا گفته میشود که لباس حجاب در ذات خود زینتی و جلب‌کننده توجه نباشد.
۳. حجاب شرعی آنرا گفته میشود که ضخیم و غیرشفاف باشد، به گونه‌ای که اعضا و اندام‌های بدن از پشت آن نمایان نگردد.
۴. حجاب شرعی آنرا گفته میشود که تنگ و چسبان نباشد؛ بلکه باید گشاد و پوشاننده باشد که اعضای بدن را آشکار نسازد.
۵. حجاب شرعی آنرا گفته میشود که آغشته به عطر و بوی خوش نباشد که توجه نامحرمان را جلب کند.
۶. حجاب شرعی آنرا گفته میشود که شبیه لباس‌های مخصوص غیرمسلمانان نباشد.
۷. حجاب شرعی آنرا گفته میشود که مشابه لباس مردان نباشد.
۸. حجاب شرعی آنرا گفته میشود که هدف از پوشیدن آن نباید کسب شهرت، خودنمایی یا جلب توجه مردم باشد.

بی‌حجابی، سرپیچی، نافرمانی و مخالفت از احکام الله و رسول است، و کسی که از اوامر الله و رسولش سرپیچی کند، خود را در معرض عذاب الهی قرار می‌دهد. الله تعالی می‌فرماید: (فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ). النور (۶۳)

ترجمه: پس باید کسانی که با فرمان او مخالفت می‌کنند، از این بترسند که فتنه‌ای به آنان برسد یا عذابی دردناک دامگیرشان گردد.

در حدیث شریف آمده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبِي قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَنْ يَا أَبِي قَالَ مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبِي». صحیح البخاری (۲۵۵/۱۸)

ترجمه: همه افراد امت من وارد بهشت خواهند شد، مگر کسی که از آن سر باز زند.

صحابه عرض کردند: ای رسول الله! چه کسی از ورود به بهشت سر باز می‌زند؟ آن حضرت فرمودند: هر کس از من اطاعت کند وارد بهشت می‌شود و هر کس از فرمان من نافرمانی نماید، در حقیقت از آن سر باز زده است.

بی‌حجابی سبب محروم شدن از رحمت الهی و گرفتار شدن به لعنت الله تعالی دانسته شده است.

در حدیث شریف آمده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «سَيَكُونُ فِي آخِرِ أُمَّتِي نِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ، عَارِيَاتٌ، عَلَى رُءُوسِهِنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ، الْعُتُوهُنَّ، فَإِنَّهُنَّ مَلْعُونَاتٌ» المعجم الكبير للطبراني (۱۱۰/۲۰)

ترجمه: در آخرالزمان زنانی در میان امت من خواهند بود که لباس بر تن دارند، اما در حقیقت برهنه‌اند؛ بر سرهای آنان آرایش‌هایی همانند کوهان شتران خواهد بود. آنان را نکوهش کنید، زیرا مورد لعنت قرار گرفته‌اند.

بی‌حجابی از صفات جهنمیان است: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «صِنْفَانِ مِنَ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَأْتِ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ» صحیح مسلم (۱۶۸/۶)

ترجمه: دو گروه از اهل دوزخ هستند که من آنان را ندیده‌ام: گروهی که تازیانه‌هایی همچون دم گاو در دست دارند و با آن مردم را می‌زنند؛ و گروهی از زنان که لباس بر تن دارند، اما در حقیقت برهنه‌اند.

مقصود از این تعبیر، زنانی است که پوشش آنان نازک، تنگ یا به گونه‌ای است که مقصود شرعی حجاب را تأمین نمی‌کند و سبب نمایان شدن اندام و زینت آنان می‌گردد.

بی‌حجابی در روز قیامت موجب تاریکی و ظلمت خواهد بود: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده‌اند: «مَثَلُ الرَّأْفَلَةِ فِي الزَّيْنَةِ فِي غَيْرِ أَهْلِهَا كَمَثَلِ ظُلْمَةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا نُورَ لَهَا» سنن الترمذی (۴۷۰/۳)

ترجمه: مثال زنی که در میان نامحرمان با زینت و خودآرایی ظاهر می‌شود، همانند تاریکی روز قیامت است؛ تاریکی‌ای که در آن هیچ نور و روشنایی وجود ندارد.

زن های بی حجاب زنان منافق اند: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده اند: « خَيْرُ نِسَائِكُمُ الْوَدُودُ الْوَلُودُ الْمُؤَاتِيَةُ الْمُؤَاتِيَةُ إِذَا اتَّقَيْنَ اللَّهَ وَشَرُّ نِسَائِكُمُ الْمُتَبَرِّجَاتُ الْمُتَخَيَّلَاتُ وَهِنَّ الْمُنَافِقَاتُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْهُنَّ إِلَّا مِثْلُ الْغُرَابِ الْأَعْصَمِ ». السنن الكبرى للبيهقي (۸۲/۷)

ترجمه: بهترین زنان شما، زنانی هستند که با شوهران خود مهربان و با محبت اند، فرزندان بیشتری به دنیا می آورند، با همسران خویش سازگاری دارند و در امور زندگی یار و یاور آنان هستند، مشروط بر آن که تقوای الهی را رعایت کنند.

و بدترین زنان شما، زنانی هستند که خودنمایی می کنند، زینت های خویش را برای نامحرمان آشکار می سازند و گرفتار تکبر و خودپسندی اند.

اینها زنان منافق اند، این گروه زنها داخل جنت نمیشوند مگر مانند آن زاعی که هر دو بال ویا هر دو پای او سفید باشد، یعنی طوریکه موجودیت زاع سفید پا ممکن نیست همچنین رفتن چنین زنها به جنت ممکن نیست.

بی حجابی سبب رسوایی است: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده اند: « أَيُّمَا امْرَأَةٍ وَضَعَتْ ثِيَابَهَا فِي غَيْرِ بَيْتِ زَوْجِهَا فَقَدْ هَتَكَتْ سِتْرَ مَا بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللَّهِ » سنن ابن ماجه (۱۲۳۴/۲)، مسند أحمد (۴۲۲/۴۲)

ترجمه: هر زنی که لباس های خود را در جایی غیر از خانه شوهرش از تن بیرون آورد، پرده و حریمی را که میان او و الله تعالی قرار دارد، دریده و از میان برده است.

بی حجابی دسیسه یهود است: یهود از طریق فتنه زنها برای سر کوبی امت ها دست قوی دارند و اینها در این کار تجربه دیرینه دارند.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده اند: « فَاتَّقُوا الدُّنْيَا وَاتَّقُوا النِّسَاءَ فَإِنَّ أَوَّلَ فِتْنَةٍ بَنَى إِسْرَائِيلَ كَانَتْ فِي النِّسَاءِ » صحیح مسلم (۸۹/۸)

ترجمه: پس از دنیا برحذر باشید و درباره فتنه های مربوط به زنان نیز هوشیار باشید؛ زیرا نخستین فتنه ای که بنی اسرائیل به آن گرفتار شدند، از ناحیه زنان بود.

بی حجابی بسیار یک شر گسترده است: اگر کسی در نصوص شرعی فکر کند و به تاریخ گذشته نظر بیندازد به این متیقن میشود که بی حجابی چقدر مفسد زیاد دارد و چه اندازه ضرر های دینی و دنیوی دارد بخصوص وقتی که همراه با بی حجابی اختلاط مرد وزن به وجود آید.

أَقُولُ قَوْلِي هَذَا ، وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ
والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته.